

„To je kovač!“ — dejal je Čub in segnil po čapko. „Čuj, Soloha, skrij me, kamor hočeš; nečem, da bi me ta preteti obešenjak našel tukaj!“

Soloha sama se je prestrašila: tekala je, kakor bi se bila opekla, in pozabeljši je namignila Čubu, naj zleze v tisto vrečo, kjer je uže djak čepel. Ubogi djak se ni upal svoje bolesti izdati ni s kašljem, niti z vzdihom, ko je bil težki kmet sedel mu na glavo in s svojimi zmrzlimi čevlji ob tla vpri se na obeh straneh ob njegovih sencih.

Kovač je stopil v izbo, a ni spregovoril, niti čapke snel, nekako zavalil se je po klopi. Podoba je kazala, da ni bil veselega duha.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Burlington v Ameriki 22. jun. — Zaslužek je tukaj dober, jaz delam na farmi (kmetiji) in imam 40 gold. na mesec in posebno dobro hrano s stanovanjem. Samo to mi ne dopade, ker nimamo nič praznikov. — Tukaj so večidel sami protestantje. Denarja tukaj človek ne more lahko po nepotrebnem zapraviti. Ker se v nedeljah nič ne dobi, delavne dni pa moramo delati.

A. B. *)

Prem 12. julija. (Učiteljska konferenca; javna zahvala in drugo.) Dne 2. t. m. imeli smo učitelji celega tukajšnjega (postojnskega) šolskega okraja svojo uradno letno konferenco pri sv. Petru na Pivki. Gospod nadzornik Thuma prične konferenco okolo pol 10. ure dopoldne s primernim ogovorom in pozdravom; imenuje svojim namestnikom g. nadučitelja Zarnika; predlaga zapisnikarjema gg. Dimnika in Jožina, a mesto g. Jožina izvoli konferenca drugim zapisnikarjem g. Zamana. Potem g. nadzornik poroča na vse strani obširno in temeljito o vspehih in nevspehih po šolah tukajšnjega okraja; med vsemi predmeti je v tekočem letu v tem šolskem okraju „čitanje“ najbolj napredovalo, in sploh rečeno, g. nadzornik bil je z vspehi zadovoljen. Dalje navaja one postave in ukaze, kateri se šolstva tičejo, in so med časom od lanske pa do letošnje konference izšli. Slednjič priporoča učiteljem se točno postavnih določeb v svojem poklicu držati, ter vse, kar se tu in tam pri pouku pomanjkljivega nahaja, odstraniti in po moči dobro storiti. Na dnevnem redu bile so še sledeče obravnave: „Ali krajni šolski sveti zadostujejo svoji nalogi gledé po postavi jim določenega delovanja?“

Le-to vprašanje je prav pošteno obdelal gosp. nadučitelj Kavčič ter je vmes tudi marsikako pikro povedal. Ob tem vprašanju nastala bila je tudi precej živahna debata, po kateri je konferenca sledeča nasveta g. referenta odobrila:

1. V prihodnje naj krajni šolski sveti prepuščajo učiteljem samim preiskavo vzrokov šolskim zamudam. (To bode pa zopet mali in nov strelovod, po katerem bode učitelja marsikaka strelica jeze in kletve starišev zadela. *Pis.*)

2. Da krajni šolski sveti takoj ob začetku šolskega leta ravnateljem šolski denar za drva, kurjavo in snajenje šolskih sob, napravo potrebnih učil in drugih vsakdanjih šolskih potrebščin uže naprej izročajo, s čemur bi se gotovo marsikaka sitnost in neugodnost med šolskim letom na prid in korist šolskega napredka odstranila. Ta nasvet je pa gotovo jako pameten, samo da bi se tudi skoraj uresničil.

Dalje obravnava gosp. Okoren „o vpeljavi Greinerjevih zvezkov s predpisi na vseh šolah tega okraja“. Razprava bila je popolno stvarna in dobro odbrana. Debata pa tudi živahna in precej obširna. Gosp. Adlešič priporoča mesto Greinerjevih pa g. Lapajnetove zvezke (lepopisne namreč), a ker so ti brez predpisov, sklene se z veliko večino glasov, da se v vse šole tukajšnjega šolskega okraja vpeljejo Greinerjevi lepopisni zvezki s predpisi, kateri imajo se pa še le od tretjega šolskega leta naprej rabiti. Ako bi pa gosp. Lapajne kedaj svojim lepopisnim zvezkom tudi praktične predpise preskrbel, vpeljejo se potem mesto Greinerjevih lepopisnih sešitkov lahko in slobodno g. Lapajnetove lepopisnice.

Gosp. poročevalec Perné obravnava temat „o cerkvenem petji“. Tudi on je svojo obravnavo prav pošteno izpeljal. Posebno povdarja on, da naši severni in izhodni slovanski bratje ljubijo bolj tužno-doneče pesemske proizvode v mol, — a mi južni pa one bolj veselo se glaseče v dur-tonu izpeljane. Sploh bode naj pa cerkveno petje v narodno-cerkvenem duhu izpeljano, ter božjemu hramu in pa pobožnemu čutu poštenega slovenskega ljudstva primerno ne pa spodtakljivo. Spodtakljivo pa ni le ono petje na „poskok“, nego tudi „cecilijansko“, ako ni točno in strogo izpeljano; zato treba je pa izvežbanih krepkih moči, kakoršnih se po deželi le z veliko težavo tu in tam sicer dobi, a v največ krajih je pa še dobiti mogoče ni. (Konec prih.)

Iz Šenturške gore 10. julija. — Kolikorkrat zagledam kacega slepca (*Anguis fragilis*) ubitega, ali še celó vsega razkosanega ležati na poti; ali če vidim kako belouško (*Coluber Natrix*) ali kako rujavo kačo (*Coluber austriacus*) v precepu povzdignjeno, kakor je njega dni povišal Mozes bronasto kačo v puščavi, vselej me nekoliko zgrabi jeza, da bi tistega, ki je učinil to, gotovo malo potipal za uho ter ga stresel; se ve da, ako bi se mi le pustil. Kedaj vendar bo srečala pamet ljudi, da ne bodo morili teh, ne le čisto nič nevarnih in škodljivih, marveč mnogo koristnih živalic? Vprašam le: kdo je kedaj slišal, da bi bil kak slepec, belouška, rjava kača, gož (*Coluber Aesculapii*) in kobranka (*Col. tessalatus*) koga popadil in ostrupenel, ali mu kako drugo škodo napravil? Če pa te božje stvarice, te čisto nedolžne živalice nobenega kvara ne delajo človeku, marveč so mu še na korist, čemu potlej moriti jih, ali še celó neusmiljeno trpinčiti? A utegnili bi kdo mi seči v besedo vprašaje: kakove koristi pa imamo od te, celó od Boga proklete golazni? Usojam si trditi, da mnogotere in še prav obilne. Da vsaj nekoliko dokažem to, naj povem samo eno dogodbo. Tu na Šenturški gori je prav blizo vasí kal, kamur gonijo živino napajat. V tej mlakuži zaplodi se vsako spomlad toliko smrdljivih krotic, tako imenovanih pubčev (*Bufo Calamita*), da jih kar mrgoli po nji. Te nesnage, kar se jih svojim sovražnikom srečno ogne in doraste, časih na vse grlo grgrajo, pupajo in pačijo se tako grdo, da človeka ušesa bolé. A najbolj me jezi to, da našega poštenega Urha, kojemu je naša župnijska cerkev posvečena nemarno kličejo, ki jim vendar ničesar ne prizadene. Kakošno urhanje, grgranje in zadiranje bi stoprav nastalo, ako bi vse krastačice dorastle! Da se kaj tacega ne zgodi, skrbi moja belouškica zato, stanujoča poleg kala, koja jih marljivo pobira in zatira. Ko so neki dan vaški pagljevci nameravali umoriti jo, jim resno zažugam, da jim bom ušesa nategnil, ako mi je ne pusté na miru. Da jih preverim, da te kače nič žalega ne storé človeku, marveč da so mu mnogo koristne, zgrabim jo v njihovi nazočnosti za rep in ko jo potegnivšo iz vode malo tresem, izbljuvala je iz svojega žrela pet do šest mladih krotic. Ko se potem še malo ž njo poigram, iz-

*) Naročnina 2 dolarjev za „Novice“ nam je došla.

Upravništvo.

pustim jo zopet v vodo, v kateri se je veselo zvijala. No, otroci! sem djal, sedaj ste videli, da te baže kača ne piči in kako koristna je nam; kako pridno lovi in zatira ona in njene sestrice to negnjusno in ničvredno kalužno druhal. Enako nedolžna in koristna sta tudi slepec in rjava kača; zato ju ne smete moriti. Med našimi kačami sta samo modras (*Vipera Ammodytes*) in pa gad (*Vip. berus*) ljudem in živini smrtno nevarna s svojim hudim strupom, kojega imata zadaj v glavi v dveh žlezastih mehurčkih, koja sta v dotiki z votlima zobama v gornji čeljusti, skozi katera se pocedi strup v rano, kedar modras ali pa gad koga vgrizne. Ta dva odurna in silno nevarna sovražnika prav lahko spoznate po temnorujavem ali črnem rogljastem traku, kojega imata po hrbtu; modras pa ima še na nosu kratek mehek rožiček in zadaj prav široko glavo. Te pa le pobijajte, kjerkoli katerega naletite.

Moje besede so se, kolikor toliko otrok prijele. Pustili so na miru mojo belouško, koja je potem v kakih treh mesecih skoraj do zadnjega kraka iztrebila kal in naš Urh ima sedaj mir pred njimi.

Naj bi torej učitelji v ljudskih šolah opominjali otroke, da naj vsaj slepcev in beloušek ne pobijajo. Da bodo pa otroci vedeli ločiti pravega sovražnika od navideznega, bi ne bilo odveč, ko bi v učilnicah imeli nabirko vsaj v tistem kraju živečih kač, da se učé jih zgođej spoznati in neškodljivim prizanašati. Nestrupenih kač si pač lahko nalovi vsak učitelj sam, ker ni se mu treba bati kakega zla; nobena mu ne bo kaj hudega učinila. Strupenimi modrasi pa rad postrežem jaz vsakemu, kdor jih poželi imeti in jih neče sam loviti. Sedaj imam še štiri prav lepe, ki so slehernemu na ponudbo; nadejam se pa še nekatere dobiti.

Shranjeni so v steklenicah napolnjenih s špiritom in eno takih steklenic z modrosom vred prodajam tu na mestu po 2 for., katera cena, mislim, ni prenapeta, ako omenim, da prodajalci prirodoslovnih stvari cenijo posamezne gade in modrose po 5—6 forintov. Tedaj le hitro po njih, dokler jih je še kaj. S. Robič.

Iz Ljubljane. (*Obletnica cesarjeve navzočnosti na Kranjskem.*) Dne 13. julija lanskega leta bila je popoldne na mestnih travnikih „Pod Turnom“ ljudska veselica, katere se bode vsakdo takrat navzoč z veseljem in navdušenjem spominjal, dokler bo živel. Ravno tistega dne zjutraj pa so se podali presvitli cesar čez Udmat na Fužine ogledavat vojaštvo. V Udmatu pričakovala je presvitlega cesarja občina Moščanska z duhovščino in županom g. M. Bavdekom na čelu. Da se ta vesel dan vedno ohrani tudi v spominu potomcev, vzdal je gosp. župan Martin Bavdek v svojo hišo, kjer je vlani cesarja pozdravil spominsko ploščo s sledečim napisom:

Njega c. kr. apost. Veličanstvo

FRANC JOŽEF I.

presvitli cesar avstrijski,

blagovolil je bil v 13. dan meseca julija 1883. leta o veselem godu 600letne združbe naše kranjske dežele s Habsburško rodovino na tem mestu prijazno sprejeti poklon častite duhovščine sv. Petra in pozdrav Moščanske občine pod načelstvom Martina Bavdeka nje župana, kateri je v spomin vesele dogodbe ta kamen postavil leta 1884.“

Minulo nedeljo popoldne se je ta spominska plošča slovesno odkrila v navzočnosti ljubljanskih veteranov, „Sokola“, čitalnice ljubljanske in bizoviške, zastopnikov deželne vlade, deželnega odbora, državnih in deželnih poslancev, in na tisoče prebivalstva iz Ljubljane in okolice. — Hiša Bavdekova bila je krasno okinčana, čez cesto postavljen je bil lep slavolok z napisom: „Dobro

došli!“ na drugi strani pa: „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenca ne gane“; z zastavami okinčane pa so bile tudi vse sosedne hiše pa tudi mnogo hiš šentpeterskega predmestja. Gostje prihajali so deloma po suhem, deloma na okinčanih čolnih, na katerih so se med drugimi pripeljali pevci, na poti skoz mesto pevaje domače narodne pesmi. Došle goste pozdravljalo je pokanje možnarjev in živio-klici uže prej došlih. Ko so bili vsi gostje zbrani, zahvalil se jim je najprej g. župan Bavdek s primernimi besedami, potem se je pa hčerka njegova v lepem nagovoru izrekoma zahvaljevala junaškim veteranom, pri vsaki narodni svečanosti sijajno sodelujočemu „Sokolu“ in pa z milim petjem narodno zavest zbujujočim čitalniškim pevcem. — Slavnosti nagovor govoril je v gladki slovenščini s krepkimi besedami c. kr. okrajni glavar gosp. Mahkot; v imenu vlade zahvalil se je deželnega predsednika namestnik gospod grof Chorinsky županu Bavdeku in vsem vdeleževalcem z gorkim priznanjem zvestobe in udanosti vsega prebivalstva kranjskega. Enako se je v gladki slovenščini zahvalil gospod deželni glavar grof Thurn. — Po pozdravu hčerke Bavdekove privezal se je po eden krasen venec vsaki zastavi navzočih društev, po govoru gosp. okrajnega glavarja razkrila se je spominska plošča, pevci zapeli so cesarsko pesem, po končanih vseh govorih pa je isto pesem igrala navzoča mestna godba. Med godbo pripenjale so navzoče domače brhke dekleta v pečah odličnejšim gostom šopke na prsa.

Lepe govore pozdravljalo je kljub hude vročine mnogobrojno navzoče občinstvo z živahnimi živijo-klici. Po tem se je pričelo splošno razveseljevanje, kolikor so, akoravno veliki — pa zelo premali senčni prostori dopustili. Manje število odličnih gostov pa se je podalo v hišo k banketu za bogato, z okusnimi jedili in pijačo obloženo mizo. Tukaj se je vrstila še napitnica za napitnico: prvo napil je kučigazda Bavdek presvitlemu cesarju, grof Chorinsky županu Bavdeku, grof Thurn občini Moščanski, dr. Poklukar deželnemu predsedniku baronu Winklerju in njegovemu namestniku grofu Chorinsky-u, dr. Papež deželnemu glavarju grofu Thurnu, dr. Dolenc duhovščini in kmetovalcem, dr. Vošnjak, Murnik in Bavdek današnjemu govorniku Mahkotu, dr. Poklukar gospicam in gospém izrekoma današnji govornici gospici Bavdekovi itd. Še le pozno v noč zapustili so gostje kraj lepe domoljubne slovesnosti.

— (*Nov ljubljanski škof dr. Jakob Misia*) prišel je pretekli ponedeljek v Ljubljano, včeraj pa se je odpeľjal na Gorenjsko.

— (*Odbor Matice Slovenske*) zboroval je minuli ponedeljek zvečer ob 6. uri. Pridrži se natančno poročilo za prihodnjo številko „Novic“ omenjamo danes samo dveh sklepov na kratko: a) da se bode za tekoče leto izdala razun „Letopisa“ in „Lovčevih zapiskov“ tudi še tretja knjiga obsegajoča različno narodno blago štajarskih Slovencev; b) predlog, da bi se predložene premembe društvenih pravil sprejele za podlago nadrobne razprave, zavrgel se je z vsemi glasovi zoper dva.

— (*Veselico*) priredi narodna čitalnica ljubljanska dne 20. julija 1884. povodom obletnice bivanja Nj. Veličanstva v Kranjski na korist svojemu fondu s sledečim sporedom: 1. „Koračnica“, svira vojaška godba. 2. Tittl: „Slovanske melodije“, svira vojaška godba. 3. Förster: „Sokolska“, moški zbor (nov). 4. Metra: „Die Welle“, valček; svira vojaška godba. 5. Verdi: Finale iz opere „Don Carlos“; svira vojaška godba. 6. Lisinski: „Predivo je prela“; čveterospev. 7. Millöcker: „Die schöne

Polin“, polka mazurka; svira vojaška godba. 8. Blodek: „Bratom“, moški zbor s čvetospevom. 9. Komzak: „Slovenské Zvuky“, potpourri; svira vojaška godba. 10. Weckl: „Spomladanska“, poluzbor (nov). 11. Strauss: „Rosen aus dem Süden“, valček; svira vojaška godba. 12. Nedved: „Pod oknom“, moški zbor s tenor-solo; solist g. A. Razingera. 13. Dr. Ipavic-Nemrava: „Domovina“, pesem prirejena za vojaško godbo; svira vojaška godba. 14. Stern: „Pozdrav Ljubljani“, kadrilja; svira vojaška godba. 15. Strauss: „Frisch heran“, polka hitra; svira vojaška godba. — Veselica se vrši pri ugodnem vremenu na vrtu, pri neugodnem pa v notranjih prostorih. — Vstopnina za ude po 20 kr., za neude po 40 kr. — Začetek ob 8. uri zvečer.

— (*Trgovinska zbornica kranjska*) zboruje v petek dne 18. t. m. zvečer ob 6. uri v mestni dvorani, na dnevnem redu je: Poročilo o načrtih zakona o odpravi zlorabe pri raznem blagu gledé dolgotne mere in števila kosov; poročilo o napravi zadrug; poročilo o 4 prošnjah za somnje; in posamezni nasveti.

— (*Ljudske in srednje šole v Ljubljani*) dokončale so včeraj dne 15. t. m. tekoče šolsko leto. — Iz poročila I. mestne petorazredne deške ljudske šole v Ljubljani posnamemo: da je tam podučevalo 5 učiteljev in en učitelj veronauka. To šolo obiskalo je 431 Slovencev, 6 Hrvatov, 1 Srb, 31 Nemcev in 2 Laha. — Za vstop v višji razred sposobnih je izrečenih 335, nesposobnih pa 121.

Na drugi deški mestni šoli podučevalo je razun kateheta 11 učiteljev, izmed obiskujočih učencev pa je bilo Slovencev 726, Nemcev pa 33; za višji razred sposobnih bilo je izrečenih 450 učencev, 237 pa izrečeno nesposobnih. — Poročilo te šole prinaša na prvem mestu „Slavnostni govor pri slovesnosti 600letnice lanskega leta“ (govoril vodja L. Belar).

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Odkar je skoraj vsa cesarska družina zapustila Dunaj in se podala v različna poletna bivališča, in so tudi dokončane deželno-zborske volitve, postalo je na Dunaji tiheje in mirneje. — Čuje se le čin blagodušnosti in dobrotljivosti cesarjeve, na pr. za po povodni poškodovane Galicijane 12.000 gold., ali pa zanimiva rzsodba upravne sodnije, kakor je bila zadnja zarad volilnega reda za trgovinsko zbornico česko, katera je dokončno obsodila pritožbe nemškutarjev na Českem, ali pa bolj pomenljiva obsodba izjemnih dunajskih sodnij. — Še hujši časi za časnikarje pa nastanejo zdaj, ko bode tihota na Dunaji vsled počitnic še večja.

Iz Pulja. — Cesar se je zelo pohvalno izrekel o vajah vojnega brodovja, je pohvalil vojaštvo in odlikoval z Leopoldovim redom viceadmirala barona Sterneka. Kakor beremo, izrazujejo se pa tudi vsi časniki in izvedenci jako pohvalno o posebni izurjenosti in spretnosti naših pomorskih vojakov. — Cesar izrazuje se v svojem dotičnem ukazu, da duh Tegethofov še neoslabljen živi v hrabrih pomorskih vojaki!

Iz Reke. — V tukajšnjem pritišji za petrolej vnel se je nemški brod „Octavia“, ki je naložil mnogo bencina. Goreč brod spravili so pomorski vojaki kmalu na široko morje, kjer bo zgorel. — Pri slavnostnem obedu pri guvernerji Zichy-u (beri: Siči-u) navzoči so bili med drugimi: nadvojvoda Štefan, viceadmiral baron Sternek, kontreadmiral baron Pitner in baron

Monfroni in drugi. Po obedu bila je soarea trajoča do polnoči.

Telegram od včerajšnjega dne naznanja, da brod „Octavia“ še gori, da je bencin uže pogorel in da zdaj gori premog.

Hrvatska. — Poročila včerajšnjega dne naznanjajo iz Zagreba, da je deželni zbor sprejel predlog, s katerim se ustavi neodstavljalnost sodnikov z 63 glasovi zoper 20. Ko je predsednik hotel prestopiti k obravnavi poročila imunitetnega odseka, vstopil je ban v veliki gali (obleki svojega dostojanstva) in je izročil predsedniku najvišje ročno pisanje, s katerim se zborovanje deželnega zbora odloži. — Med branjem najvišjega razpisa čuli so se gromoviti živio-klici na cesarja in bana. Po tem, ko je ban izrekel prenehanje deželnega zbora, odšel je zopet; in ko se je zapisnik seje potrdil, bila je sklenjena. — V nedeljski seji pritožil se je poslanec Kamenar in je predlagal, da se predsedništvu zato izreče nezadovoljnost, ker je zbor sklical na nedeljo. Več poslancev podpiralo je predlog in sklicevali so se na to, da zbori družih dežel nedelje in praznike vedno praznujejo. Kričalo se je od ene strani: ste li kristijani! drugi so žugali s silo, konečno je vendar Vojnovič storil konec prepiru s tem, da je vprašal predsedništvo, kaj je z njegovim predlogom, in ko je predsednik odgovoril, začela se je obravnava brez daljnega hrupa.

Francoska. — Kolera na južnem Francoskem narašča sicer polagoma, pa do sedaj neprenehoma. Poročila o stanju bolezni in o številu umrlih so si precej nasprotne, pa sploh ni težko rzsoditi, da je do sedaj bolezen gugaje se v številu svojih žrtev od dne do dne vendar do danes postajala vedno hujša. Pariški telegrami včerajšnjega dne trdijo, da je od ponedeljka jutra do torka jutra v Marseillu za kolero umrlo 29 oseb (drug telegram trdi, 35 oseb), v Tulonu pa 13. Tulon zapustilo je do sedaj po železnici 10.694 oseb. Druga poročila govorili so o 40.000 odšlih tulonskih prebivalcih. Pri vsem pa je še dobro znamenje, da se v kljub mnogobrojnega izseljevanja iz okuženih mest kolera do sedaj še ni bolj razširila.

Zbor francoski dovolil je potrebna denarna sredstva za brambo zoper razširjenje kolere in za podporo onih, ki ostanejo vsled epidemije brez potrebne moči ali brez živeža. — V ponedeljek praznoval se je v kljub kolere v Parizu naroden praznik, pri katerem se je, kakor vsako leto, demonstriralo za na Nemško zgubljene dežele in zoper nemško zastavo.

Srbska. — Iz Beligrada naznanja „Polit. Corr.“, da pričakujejo tamošnji krogi, da Karol, kralj rumunski, pride tje v goste med 16. in 18. dnem meseca avgusta.

Nemška. — Cesar Viljem odpeljal se je minuli ponedeljek z Mainaua v naše toplice Gastein, kjer je dospel včeraj. Sošla se bodeta potem, kakor smo uže omenili, naš in nemški cesar v prihodnjih dneh.

Švica. — Nemški tajni svetovalec in strokovnjak o spoznanji narave kolere došel je v Bern in se posvetoval s komisijo zoper nevarnost kolere. — Laška vlada prepovedala je promet parobrodov na jezeru „Lago Maggiore“ švicarskimi in laškimi seli.

Žitna cena

v Ljubljani 12. julija 1884.

Hektoliter: pšenice domače 8 gold. 12 kr. — banaške 8 gold. 63 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 73 kr. — rži 5 gold. 85 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 6 gold. 34 kr. — ajde 6 gold. 1 kr. — ovsa 3 gold. 25 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.